



STORTINGET

Representantforslag 70 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Petter Eide

Dokument 8:70 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Petter Eide om å sikre barn som har vært utsatt for svikt av det offentlige, lik tilgang på erstatninger uavhengig av hvilken kommune de bor i

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til at det har vært flere eksempler på at innbyggere som når de var barn ble utsatt for svikt fra det offentlige, ikke får erstatning eller at erstatningen kan variere svært mye fra kommune til kommune. Noen bor i en kommune hvor det ikke finnes en vederlagsordning, og andre opplever store forskjeller i kravet til å dokumentere tilstrekkelig økonomisk tap for et erstatningskrav. Det er i dag delvis tilfeldig hvilken erstatningsordning kommuner og fylkeskommuner har, og hva slags type erstatning den utløser. Det betyr derfor at det er stor forskjell rundt i landet når det gjelder hvilke erstatninger den enkelte kan få. Det er derfor nødvendig med en helhetlig gjennomgang av alle de offentlige oppreisningsordningene, både hva gjelder grupper, men også hvor store erstatninger som utløses, og om vilkårene – herunder foreldelsesfristene – er ulike. Det skal ikke være slik at noen kan få store erstatninger, mens andre ikke får oppreisningserstatning – og det kan heller ikke fortsette som en frivillig ordning for kommuner og fylker.

For mange er eneste mulighet for en skikkelig erstatning å fremme et krav for kommunen etter alminnelige skadeserstatningsprinsipper. Da gjelder også den

generelle foreldelsesfristen i foreldelsesloven på tre år. Mange har vært utsatt for mishandling i barndommen som barnevernet kunne og skulle ha stoppet. Det er ofte en tung mental prosess å klare å ta opp en slik sak, og derfor kan mange vente lenge før de makter å åpne opp om hva som har skjedd. Foreldelsesfrist passer ikke for personer som har vært mishandlet, som ofte har vært traumatiserte, og som kan ha en lang vei å gå for å erkjenne at de har fått varige skader. Ikke bare skal skaden erkjennes, men de skal også gå til retts sak mot den offentlige instansen. Dette krever en styrke mange ikke har. I Prop. 96 L (2013–2014) ble det fremlagt forslag om å endre foreldelsesreglene i straffeloven av 1902 for å ivareta nettopp dette hensynet. Regjeringen argumenterte med følgende knyttet til vold i nære relasjoner:

«De hensyn som ligger til grunn for reglene om utskutt foreldelsesfrist, gjør seg gjeldende også i saker om vold i nære relasjoner. Dersom et barn blir utsatt for vold fra sine omsorgspersoner eller er vitne til at omsorgspersoner utøver vold mot hverandre, kan det være slik at fornærmede først i godt voksen alder er i stand til eller ønsker å anmelde overgrepet. Siden volden er utført av personer barnet står i et nært forhold til, kan det også være vanskelig å anmelde de ansvarlige før barnet har nådd myndighetsalder og har flyttet hjemmefra.»

Dette hensynet vil også gjelde når det kommer til erstatning for en som er skadet av svikt fra det offentlige.

Dette viser at det er stort behov for både like rettigheter i kommunale ordninger og å vurdere en nasjonal erstatningsordning spesielt for de sakene som omhandler svikt av barnevernet for barn som er utsatt for overgrep og mishandling fra sine nærmeste, og de som har blitt utsatt for mobbing som går ut over voldsoffererstatningen og de kommunale ordningene.

Dette er saker hvor den som har vært utsatt for handlingen, kan bruke lang tid på å ta opp saken, og dermed er det i dag en fare for at sakene foreldes. Det bør derfor vurderes om slike saker må få en egen ordning med egne vilkår som tar hensyn til at ofrene kan bruke lang tid på en slik prosess.

Det er også en svakhet i denne sammenheng at den alminnelige erstatningsordningen forutsetter et økonomisk tap. Det betyr at de som på tross av alt de er utsatt for, klarer å få seg en jobb og et godt liv, ikke vil få erstatning selv der det offentlige har sviktet grovt.

Stortingets rettfærdsvederlagsordning er og skal være en siste utvei for de som ikke får oppreisningserstatning andre steder, og er beløpsmessig begrenset til 250 000 kroner. Den er dessverre altfor lite kjent og har hatt en nedgang i antall saker. Det må gjøres et større arbeid for å opplyse om denne ordningen, og vilkårene også for denne ordningen bør revideres.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det er lik tilgang til erstatning for svikt av det offentlige overfor en person som var barn da svikten skjedde, uavhengig av hvor personen bor i landet, og om nødvendig opprette en nasjonal erstatningsordning eller et nasjonalt regelverk for kommunale ordninger.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å samordne regelverket for erstatning med reglene for foreldelse i straffeloven, slik at ikke kravene om erstatning blir foreldet før en eventuell straffeforfølgelse.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig gjennomgang av offentlige oppreisningsordninger, som i særskilt grad ser på hvilke grupper som ikke er omfattet av ordningene, og vurderer på hvilken måte disse bør innlemmes i eller omfattes av andre ordninger.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at Stortingets rettfærdsvederlagsordning blir bedre kjent, og bedre informert om, som erstatningsordning.

11. februar 2020

Karin Andersen

Freddy André Øvstegård

Petter Eide